

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

10 Ιουνίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2238

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 7320

Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων «Σπίτι του Παιδιού» - Δομημένο πρωτόκολλο εξέτασης ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

Α. Τις διατάξεις:

1. Της παρ. 3 του ά. 74 του Κεφαλαίου Ε του ν. 4478/2017 «Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης - Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου» (Α' 91).

2. Του ά. 3 της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2101/1992 «Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού» (Α' 192).

3. Της παρ. 3 του ά. 12 του ν. 3860/2010 «Βελτιώσεις της ποινικής νομοθεσίας για τους ανήλικους δράστες, πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων» (Α' 111).

4. Του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143), όπως ισχύει.

5. Του ά. 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» (Α' 98), όπως ισχύει.

6. Του π.δ. 96/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (Α' 136).

7. Του π.δ. 80/2016 «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους Διατάκτες» (Α' 145).

8. Του π.δ. 88/2018 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 160).

9. Την υπ' αριθμ. 44562/18-07-2016 απόφαση για τη συγκρότηση του «Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου

για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας ανηλίκων (ΚΕΣΑΘΕΑ)» (ΥΟΔΔ 387).

Β. Την υπ' αριθμ. 80837/12-11-2018 εισήγηση του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου για την πρόσληψη και την Αντιμετώπιση της Ουματοποίησης και της Εγκληματικότητας των Ανηλίκων (ΚΕΣΑΘΕΑ).

Γ. Την από 21-01-2019/Β1.Φ1.11 εισήγηση της παρ. 5 στοιχ. ε του ά. 24 του ν. 4270/2014 του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, Διοικητικής Υποστήριξης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την παρούσα απόφαση.

Δ. Την ανάγκη τήρησης ενιαίας διαδικασίας στην εξέταση ανηλίκων θυμάτων σύμφωνης με τα διεθνή πρότυπα.

Ε. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με την παρούσα απόφαση καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για τη διαδικασία εκτίμησης της αντιληπτικής ικανότητας και της ψυχικής κατάστασης των ανηλίκων θυμάτων, για τη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών και χώρων για την εξέταση τους και για την καταγραφή της κατάθεσής τους, για τον τρόπο και τη μεθοδολογία της συνδρομής των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων προς τις προανακριτικές, ανακριτικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές για την εξέταση των ανηλίκων θυμάτων καθώς κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 1 του ά. 74 του ν. 4478/2017 (ΦΕΚ Α' 91), εφεξής νόμος, όπως ανατίθεται από την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 3 του ά. 74. Ειδικότερα, καθορίζονται:

α) Η ατομική αξιολόγηση ανηλίκων θυμάτων για τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών προστασίας, σύμφωνα με το ά. 68 του νόμου.

β) Η διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών και χώρων, οι προδιαγραφές ασφάλειας, τα κριτήρια επιλογής της εγκατάστασης και εσωτερικής της διαρρύθμισης γενικά και οι ειδικότερες προδιαγραφές για την προσήκουσα εξέταση των ανηλίκων θυμάτων και την προμήθεια και εγκατάσταση υλικοτεχνικού εξοπλισμού

για την καταγραφή της κατάθεσης τους με ηλεκτρονικά οπτικοακουστικά μέσα, όποτε αυτό προβλέπεται.

γ) Ο τρόπος, η μεθοδολογία και η διαδικασία συνδρομής και εν γένει υποστήριξης των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Θυμάτων - «Σπίτι του Παιδιού» προς τις προανακριτικές, ανακριτικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές για την προσήκουσα εξέταση των ανήλικων θυμάτων, όποτε αυτό προβλέπεται.

δ) Η διαδικασία εκτίμησης της αντιληπτικής ικανότητας και ψυχικής κατάστασης ανήλικων θυμάτων από εξειδικευμένο προσωπικό, όποτε αυτό προβλέπεται.

ε) Η παροχή γενικών υπηρεσιών υποστήριξης στα ανήλικα θύματα, σύμφωνα με το ά. 62 του νόμου.

Άρθρο 2 Γενικές Αρχές

1. Το ανήλικο θύμα αντιμετωπίζεται με σεβασμό και γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του σύμφωνα με τις επιταγές της Διεθνούς Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού (ν. 2101/1992), με απώτερο στόχο να αποφευχθεί η δευτερογενής θυματοποίησή του, ιδίως, από την επαναλαμβανόμενη εξέταση.

2. Οποιαδήποτε επιβλαβής, ταπεινωτική ή διακριτική μεταχείριση εξ αιτίας του φύλου, της φυλής, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, του χρώματος, της ηλικίας, της θρησκείας, της πολιτικής τοποθέτησης ή του σεξουαλικού προσανατολισμού απαγορεύεται.

3. Οι ισχυρισμοί του ανήλικου θύματος προσεγγίζονται με ουδετερότητα, αντικειμενικότητα και αμεροληψία.

4. Η δημοσιοποίηση στοιχείων ή περιστατικών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας του ανήλικου θύματος απαγορεύεται, εκτός αν νόμος ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 3 Ορισμοί

1. Με τον όρο «Αυτοτελές Γραφείο Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων», νοούνται τα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων - «Σπίτι του Παιδιού», που συνιστώνται σύμφωνα με τις διατάξεις των ά. 74 και 75 του νόμου.

2. Με τον όρο «ανήλικο θύμα», νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο που εξετάζεται ως μάρτυρας ηλικίας κάτω των 18 ετών.

3. Με τον όρο «δικανική εξέταση», νοείται η εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος για τη διαπίστωση τέλεσης σε βάρος του αξιόποινης πράξης.

Άρθρο 4 Αρμοδιότητα Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων

Τα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων:

α. Καλούνται να παράσχουν τις υπηρεσίες τους στο ανήλικο θύμα, κατόπιν παραγγελίας των προανακριτικών, ανακριτικών, εισαγγελικών και δικαστικών αρχών, ενώπιον των οποίων εκκρεμεί η υπόθεση

β. Ασκούν την κατά τόπο και καθ' ύλην αρμοδιότητα τους σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του ά. 74 και των παρ. 2, 3 και 4 του ά. 75 του νόμου, τελώντας

σε λειτουργική διασύνδεση με τις Εισαγγελικές και Δικαστικές Αρχές.

Άρθρο 5 Οργάνωση και λειτουργία Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων

Για τη λειτουργία των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων, εξασφαλίζονται:

α. Η διαμόρφωση των κατάλληλων χώρων παροχής των υπηρεσιών.

β. Ο απαραίτητος εξοπλισμός για τη λειτουργία τους.

γ. Η σύσταση και κάλυψη των οργανικών θέσεων του προσωπικού.

δ. Ο ορισμός του επιστημονικά υπευθύνου με ειδικότητα παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου ή ψυχολόγου ή ψυχιάτρου, ο οποίος επιλέγεται με κριτήρια την κλινική εμπειρία του σε παιδιά και εφήβους και την εξειδίκευση του στο συγκεκριμένο επιστημονικό αντικείμενο. Αυτός έχει την ευθύνη του συντονισμού και της παρακολούθησης του έργου της Υπηρεσίας και του λοιπού επιστημονικού προσωπικού, καθώς και της κατανομής των υποθέσεων.

ε. Ο σχεδιασμός ολοκληρωμένου προγράμματος παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στο ανήλικο θύμα.

στ. Η διασύνδεση με άλλους φορείς υπηρεσιών, ειδικότερα δε επιστημονικούς φορείς, κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαιδευτική κοινότητα, ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, ΟΑΕΔ, ΜΚΟ που λειτουργούν για την προστασία του παιδιού, προγράμματα νομικής αρωγής και υποστήριξης δικηγορικών συλλόγων κ.ά.

Άρθρο 6 Ατομική αξιολόγηση ανήλικου θύματος για τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών προστασίας

1. Η ατομική αξιολόγηση του ανήλικου θύματος για τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών προστασίας διεξάγεται στα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων και όπου αυτά δε λειτουργούν, στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανήλικων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 1 του ά. 74, 75 και 68 του νόμου.

2. Κατά την ατομική αξιολόγηση, εκτιμάται με ιδιαίτερη προσοχή αν το ανήλικο θύμα κινδυνεύει να υποστεί δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση και αναζητείται η βάσιμη πιθανολόγηση, ότι το ανήλικο θύμα θα ωφεληθεί από τα ειδικά μέτρα προστασίας.

3. Η ατομική αξιολόγηση διενεργείται με τη συμμετοχή του ανήλικου θύματος και λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες του, ιδίως για την εμβέλεια και την ακριβή φύση των ειδικών μέτρων προστασίας που προτείνονται. Οι ανησυχίες και οι φόβοι των θυμάτων σε σχέση με την ποινική διαδικασία, αποτελούν θεμελιώδη παράγοντα, προκειμένου να προσδιορισθεί κατά πόσο χρειάζονται κάποιο ειδικό μέτρο.

4. Για τον αποτελεσματικό εντοπισμό του κινδύνου δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης από τον δράστη,

η ατομική αξιολόγηση διεξάγεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και με όσο το δυνατόν περιορισμένο αριθμό συνεντεύξεων.

5. Η έκταση της ατομικής αξιολόγησης προσαρμόζεται ανάλογα με τη σοβαρότητα του εγκλήματος και τον βαθμό βλάβης που υπέστη το ανήλικο θύμα.

6. Τα πρόσωπα που συμμετέχουν στην ατομική αξιολόγηση για την ανάγκη ειδικών μέτρων προστασίας και τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων αυτών αναγκών του ανήλικου θύματος, πρέπει να λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση σχετικά. Την εκπαίδευση αυτή λαμβάνει το προσωπικό των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων, οι Επιμελητές Ανηλίκων και οι Επιμελητές Κοινωνικής Αρωγής, στους οποίους ανατίθεται η αρμοδιότητα αυτή, όπου δεν λειτουργεί Αυτοτελές Γραφείο Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων, σύμφωνα με το ά. 75 του νόμου.

Άρθρο 7

Διαμόρφωση και προδιαγραφές λειτουργίας Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων

1. Για την άσκηση των κατά νόμο οριζόμενων αρμοδιοτήτων των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων, διαμορφώνονται ειδικοί, φιλικό προς το ανήλικο θύμα χώροι.

Οι χώροι αυτοί πρέπει να πληρούν, κατ' ελάχιστον, τις παρακάτω προδιαγραφές:

α. Στεγάζονται κατά προτίμηση σε αυτοτελή κτίρια εντός του αστικού ιστού και είναι προσβάσιμοι με τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

β. Διαθέτουν φυσικό φωτισμό, άρτια ακουστική και ηχομόνωση.

γ. Διαμορφώνονται με προδιαγραφές ασφαλείας για το ανήλικο θύμα.

δ. Διαμορφώνονται με τις κατάλληλες υποδομές προκειμένου να διευκολύνεται η πρόσβαση, η κίνηση και η παραμονή ατόμων με αναπηρία.

ε. Ο χώρος δικανικής εξέτασης προσαρμόζεται στις ανάγκες ηλικίας του ανήλικου θύματος, με την κατάλληλη επίπλωση και διακοσμείται με φιλικό τρόπο που αποτρέπει τους περισπασμούς, προκειμένου να μπορεί να εκφράζεται με απόλυτη συγκέντρωση.

στ. Εξοπλίζονται με την κατάλληλη υποδομή για την τήρηση εμπεριστατωμένου αρχείου με το πλήρες ιστορικό κάθε ανήλικου θύματος, καθώς και στοιχεία αξιολόγησης της πορείας του.

ζ. Διαμορφώνονται διακριτοί χώροι, κατάλληλοι για την υποδοχή και γραμματειακή υποστήριξη, την δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος, ιδίως δε, στις περιπτώσεις των αδικημάτων της παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, για την συνεργασία με τις αρμόδιες Αρχές και την παρακολούθηση από τους λοιπούς επαγγελματίες που δεν έρχονται σε επαφή με το ανήλικο θύμα κατά την εξέταση.

η. Εξοπλίζονται με κατάλληλα μη λεκτικά εργαλεία αξιολόγησης (υλικά για ζωγραφική, ανατομικά διαγράμματα, κουκλόσπιτο κ.λπ.), ιδίως για την προσήκουσα εξέταση των ανηλίκων θυμάτων των αδικημάτων της παρ. 3 του ά. 69 του νόμου.

θ. Διαθέτουν τεχνικό εξοπλισμό (ηλεκτρονικά οπτικοακουστικά μέσα) για την προσήκουσα εξέταση των ανηλίκων θυμάτων των αδικημάτων της παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, τόσο για την καταγραφή της δικανικής εξέτασης στο χώρο όπου αυτή λαμβάνει χώρα από τον παιδοψυχολόγο ή παιδοψυχίατρο ή ψυχολόγο ή ψυχίατρο, όσο και για τη συνεργασία με τις προανακριτικές, ανακριτικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές οι οποίες παρακολουθούν την εξέταση από διαφορετικό χώρο, μέσω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης.

2. Όπου δεν λειτουργούν Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων, οι ανωτέρω προδιαγραφές που αφορούν στη λειτουργία και τον τεχνικό εξοπλισμό των χώρων, ισχύουν και για τους ειδικά σχεδιασμένους και προσαρμοσμένους για τον σκοπό της δικανικής εξέτασης του ανήλικου θύματος, σύμφωνα με τα ά. 68 και 69 (εδ. α' παρ. 2 και παρ. 3) του νόμου. Οι χώροι αυτοί οργανώνονται κατά προτεραιότητα στα Δικαστήρια και τα Δικαστικά κτήρια ή εντός των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής, με τρόπο που να εξασφαλίζεται η αποτροπή δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης και η εν γένει φροντίδα προς το ανήλικο θύμα, ιδίως λόγω της φύσης και του περιβάλλοντος των παραπάνω Υπηρεσιών

3. Στην περίπτωση που δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία σύστασης και λειτουργίας Αυτοτελούς Γραφείου Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων, η δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος, σύμφωνα με τα ά. 68 και 69 (εδ. α' παρ. 2 και παρ. 3) του νόμου, μπορεί να διενεργείται από Αυτοτελές Γραφείο όμορης εφετειακής περιφέρειας που βρίσκεται σε λειτουργία.

Άρθρο 8

Δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος με ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας

1. Σε συνέχεια της ατομικής αξιολόγησης του ανήλικου θύματος, σύμφωνα με τις διατάξεις των ά. 68, 74 (περ. α' παρ. 1) και παρ. 1 του ά. 75 του νόμου, το ανήλικο θύμα που έχει κριθεί ότι φέρει ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας, τυγχάνει των ειδικών μέτρων προστασίας του ά. 69 του νόμου.

Ειδικότερα, και σύμφωνα με το πόρισμα της ατομικής αξιολόγησης σχετικά με τον βαθμό που είναι αναγκαίο και σκόπιμο, το ανήλικο θύμα έχει στη διάθεση του ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα προστατευτικά μέτρα:

α. Εξετάζεται στα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων ή, όπου αυτά δεν λειτουργούν, στους ειδικά σχεδιασμένους και προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό χώρους, σύμφωνα με την παρ. 2 του ά. 7 της παρούσας.

β. Εξετάζεται από ειδικά εκπαιδευμένους για τον σκοπό αυτό προανακριτικούς υπαλλήλους ή εισαγγελικούς και δικαστικούς λειτουργούς, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και με όσο το δυνατόν περιορισμένο αριθμό συνεντεύξεων.

γ. Εξετάζεται από τα ίδια πρόσωπα, εκτός αν αυτό δυσχεραίνει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

δ. Στην περίπτωση ανήλικου θύματος σεξουαλικής βίας, βίας λόγω φύλου ή ενδοοικογενειακής βίας, εάν δεν εφαρμόζεται η παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, και εφόσον η εξέταση δεν διεξάγεται από εισαγγελέα ή δικαστή, αυτή διεξάγεται από πρόσωπο του ίδιου με το θύμα φύλου.

2. Κατά την εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος των αδικημάτων της παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, η δικανική εξέταση διέπεται από ειδικό επιστημονικό πρωτόκολλο που προσαρτάται στο παρόν και το οποίο επικαιροποιείται με βάση τις επιστημονικές εξελίξεις. Η εφαρμογή του πρωτοκόλλου, που απαιτεί εξειδικευμένη εκπαίδευση των επαγγελματιών, είναι βαρύνουσα σημασίας για την αξιοπιστία των καταθέσεων των ανήλικων θυμάτων, τη συγκέντρωση των πληροφοριών, την ανάκληση των λεπτομερειών και την εν γένει συλλογή του αποδεικτικού υλικού. Το πρωτόκολλο διέπει όλα τα στάδια και τις διαδικασίες όπως περιγράφονται αναλυτικά στα επόμενα άρθρα.

Άρθρο 9

Συνδρομή και εν γένει υποστήριξη προς τις προανακριτικές, ανακριτικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές

1. Το προσωπικό των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων, συνδράμει τις προανακριτικές, ανακριτικές, εισαγγελικές και δικαστικές αρχές για την προσήκουσα εξέταση των ανήλικων θυμάτων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Η συνδρομή που παρέχεται κατά τη δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος ως μάρτυρα για τα αδικημάτων της παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, αφορά στην:

α. Προετοιμασία του ανήλικου θύματος για την δικανική εξέταση, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιείται και η διαδικασία εκτίμησης της αντιληπτικής ικανότητας και ψυχικής κατάστασης.

β. Διενέργεια της δικανικής εξέτασης, η οποία πραγματοποιείται με συγκεκριμένη μεθοδολογία και επιστημονικά πρωτόκολλα.

γ. Εξέταση της οικογένειας του ανήλικου θύματος.

δ. Προετοιμασία και εξέταση των ανήλικων θυμάτων με αναπηρία, νοητική υστέρηση, νευροαναπτυξιακές και ψυχικές διαταραχές και

ε. Εξέταση των ανήλικων θυμάτων από διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο, όπως περιγράφονται αναλυτικά στο παρόν και στα επόμενα άρθρα.

3. Η μεθοδολογία που ακολουθείται κατά τη δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος των αδικημάτων της παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, διαφοροποιείται και προσαρμόζεται, ιδίως, ανάλογα με τις σωματικές, ψυχικές, πνευματικές και νοητικές ιδιαιτερότητες των ανήλικων θυμάτων (π.χ. αδυναμία όρασης, ακοής, λόγου, κινητικές δυσκολίες, αναπτυξιακές και συμπεριφορικές διαταραχές). Το ίδιο ισχύει και για τις περιπτώσεις ανήλικων θυμάτων που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον, καθότι οι διαφορές στην εθνότητα, στη θρησκεία, στην κουλτούρα και στο κοινωνικό - οικονομικό υπόβαθρο λαμβάνονται υπόψη κατά τη διεξαγωγή της δικανικής εξέτασης.

Άρθρο 10

Εκτίμηση της αντιληπτικής ικανότητας και ψυχικής κατάστασης ανήλικων θυμάτων κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου

1. Η εκτίμηση της αντιληπτικής ικανότητας και ψυχικής κατάστασης ανήλικων θυμάτων των αδικημάτων της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου, αποτελεί μέρος της προετοιμασίας του ανήλικου θύματος για την δικανική εξέταση και διέπεται από το ειδικό επιστημονικό πρωτόκολλο που προσαρτάται ως παράρτημα. Ο παιδοψυχολόγος ή παιδοψυχίατρος ή ψυχολόγος ή ψυχίατρος, εξετάζει ιδίως το αναπτυξιακό στάδιο του ανήλικου θύματος, αξιολογεί την αντιληπτική, γλωσσική και μνημονική του ικανότητα, καθώς και την ικανότητα του να διακρίνει το ψέμα από την αλήθεια.

2. Στο πλαίσιο της εξέτασης του ανήλικου θύματος για την εκτίμηση της αντιληπτικής του ικανότητας και της ψυχικής του κατάστασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του ά. 69 του νόμου, καλούνται σε συνέντευξη και τα μέλη της οικογένειας του ανήλικου θύματος, ιδίως δε τα αδέρφια του, για την εν γένει διερεύνηση του οικογενειακού του περιβάλλοντος. Οι γονείς εξετάζονται πριν από το ανήλικο θύμα, λαμβάνεται δε υπόψη το ιστορικό της οικογένειας και ιδίως, τυχόν ιστορικό κακοποίησης ή παραμέλησης οποιουδήποτε άλλου μέλους, καθώς και σοβαρά ζητήματα ψυχικής υγείας αυτών.

Άρθρο 11

Προετοιμασία για την δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος ως μάρτυρα κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου

Ο παιδοψυχολόγος ή παιδοψυχίατρος ή ψυχολόγος ή ψυχίατρος, πριν από την εξέταση του ανήλικου θύματος των αδικημάτων της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου, προετοιμάζει τη δικανική εξέταση, σύμφωνα με το ειδικό επιστημονικό πρωτόκολλο που προσαρτάται στο παρόν, ως ακολούθως:

α. Ενημερώνει το ανήλικο θύμα για το όνομα και την ιδιότητα του.

β. Συζητά αρχικά με το ανήλικο θύμα για ουδέτερα θέματα.

γ. Εγκαθιδρύει ένα υποστηρικτικό κλίμα ασφάλειας και εμπιστοσύνης.

δ. Επεξηγεί το λόγο, το σκοπό, τους βασικούς κανόνες της εξέτασης, την πορεία της όλης διαδικασίας και το ρόλο του.

ε. Ενθαρρύνει το ανήλικο θύμα να καταθέσει την αλήθεια για τα γεγονότα που έλαβαν χώρα, όπως ο ίδιος τα βίωσε ή τα αντιλήφθηκε και να ανακαλέσει στη μνήμη του, όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες.

στ. Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για τη δικανική εξέταση και της συνομιλίας του με το ανήλικο θύμα διενεργεί και την εκτίμηση της αντιληπτικής ικανότητας και της ψυχικής του κατάστασης σύμφωνα με το ά. 10 της παρούσης.

Άρθρο 12

Δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου

1. Η δικανική εξέταση του ανήλικου θύματος ως μάρτυρα δια του παρισταμένου παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου ή ψυχολόγου ή ψυχιάτρου, διενεργείται με βάση το συνημμένο στην παρούσα επιστημονικό πρωτόκολλο, το οποίο υιοθετεί ορισμένες αρχές δεοντολογίας και ακολουθεί συγκεκριμένα στάδια. Όλοι οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας, οι προανακριτικοί υπάλληλοι και οι εισαγγελικοί και δικαστικοί λειτουργοί εκπαιδεύονται στην ορθή εφαρμογή του ανωτέρω πρωτοκόλλου.

2. Κάθε εξέταση γίνεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με όσο το δυνατόν περιορισμένο αριθμό συνεντεύξεων και περιλαμβάνει ιδίως:

α. Την οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ του εξεταστή και του ερωτώμενου ανήλικου μάρτυρα.

β. Την εισαγωγή στο θέμα της εξέτασης.

γ. Την έκθεση των βασικών κανόνων της εξέτασης.

δ. Την ενθάρρυνση του ανήλικου στην ελεύθερη αφήγηση των γεγονότων.

ε. Τις ερωτήσεις για εμπλουτισμό των πληροφοριών και στ. Το κλείσιμο της εξέτασης.

3. Η δικανική εξέταση αποσκοπεί στην ανεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας, την εκμαίευση αξιόπιστων καταθέσεων, την συλλογή πληροφοριών και την ελαχιστοποίηση της παραφθοράς της μνήμης και του κινδύνου του ψυχικού επανατραυματισμού του ανήλικου θύματος.

4. Η εξέταση διέπεται από τις αρχές της ωφέλειας και της μη βλάβης, της αυτονομίας, της δικαιοσύνης, της απόλυτης μυστικότητας και της εχεμύθειας. Κατά την εξέταση αποφεύγονται ερωτήσεις σχετικά με την ιδιωτική ζωή του ανήλικου θύματος που δεν έχουν σχέση με την υπό διερεύνηση αξιόποινη πράξη.

5. Στόχος της εξέτασης είναι να διερευνηθεί η ουσιαστική βασιμότητα της καταγγελλόμενης πράξης ή εάν αυτή συνέβη με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που ιστορείται. Στο πλαίσιο της διερεύνησης αυτής, εφόσον κριθεί αναγκαία η ιατρική εξέταση του ανήλικου θύματος, λόγω υποψίας σωματικής κακοποίησης ή παραμέλησης, επιδιώκεται η συνεργασία με πιστήμονες εκπαιδευμένους στην αναγνώριση και διαχείριση παιδιών που έχουν υποστεί σωματική κακοποίηση ή παραμέληση και γίνεται παραπομπή σε κατάλληλη μονάδα φροντίδας για την ασφάλεια των ανηλικών θυμάτων, ιδίως στη Νοσοκομειακή Μονάδα Φροντίδας για την ασφάλεια των παιδιών στο Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού» ή σε αντίστοιχες με αυτή μονάδες υγείας, όπου αυτές λειτουργούν.

6. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου το ανήλικο θύμα νοσηλεύεται σε νοσοκομειακή μονάδα και πιστοποιείται ιατρικά η αδυναμία μετακίνησης του, λαμβάνοντας υπόψη το υπέρτατο συμφέρον του και εφόσον η τυχόν αναβολή της εξέτασης του μπορεί να θέσει σε σοβαρό κίνδυνο την ποινική διαδικασία, η εξέταση του λαμβάνει χώρα στον τόπο νοσηλείας του, σύμφωνα με την παρούσα, αφού προηγουμένως εξασφαλιστεί η καταγραφή της εξέτασης με τον κατάλληλο οπτικοακουστικό εξοπλισμό.

Άρθρο 13

Προετοιμασία και εξέταση των ανηλικών θυμάτων με αναπηρία, νοητική υστέρηση, νευροαναπτυξιακές και ψυχικές διαταραχές κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου

1. Οι προανακριτικοί υπάλληλοι, οι εισαγγελικοί και δικαστικοί λειτουργοί διά του ψυχολόγου ή παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου ή ψυχιάτρου, που αναλαμβάνει την εξέταση του ανήλικου θύματος, λαμβάνουν υπόψη το αναπτυξιακό και νοητικό επίπεδο, το επίπεδο γλωσσικής αντίληψης και έκφρασης, τυχόν συνυπάρχουσα νευροαναπτυξιακή ή και ψυχική διαταραχή και αισθητηριακές ανωμαλίες που αφορούν στην όραση και την ακοή και:

α. Αξιολογούν πριν από την εξέταση, τη φύση και το είδος του προβλήματος, προκειμένου να προσαρμόσουν ανάλογα τον τρόπο της εξέτασης και να επιλέξουν τα κατάλληλα ψυχοδιαγνωστικά εργαλεία.

β. Διερευνούν το νοητικό επίπεδο, την αντιληπτική ικανότητα, τις επικοινωνιακές δεξιότητες, και ενδεχόμενες ιδιαιτερότητες του ανήλικου θύματος, προσαρμόζοντας την εξέταση στο αναπτυξιακό και νοητικό του επίπεδο και στις ιδιαίτερες ανάγκες του.

γ. Αποφαινόνται για το εάν η ιδιαιτερότητα του μπορεί να επηρεάσει την αντιληπτική και μνημονική του ικανότητα κατά την κατάθεση του και αν κριθεί σκόπιμο, ζητούν τη συμβολή επαγγελματία με εξειδικευμένες γνώσεις. Ο ειδικός επαγγελματίας διορίζεται από τον πίνακα πραγματογνωμόνων από την αρχή που έχει παραγγείλει την εξέταση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 3 του ά. 69 του νόμου και αποζημιώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τους πραγματογνώμονες.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία το ανήλικο θύμα είναι βαρήκοο, ελέγχεται για το εάν φέρει κοχλιακό εμφύτευμα, εάν φοράει ακουστικά, εάν κατέχει τη νοηματική γλώσσα, εάν γνωρίζει χειλεανάγνωση και αν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση.

3. Εάν το ανήλικο θύμα είναι κωφό, όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις του τίθενται γραπτώς, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτό γραπτώς ή στη νοηματική γλώσσα. Εάν το ανήλικο θύμα είναι άλαλο, από επίκτητους λόγους, ερωτάται προφορικά και εκείνος απαντά γραπτώς ή στη νοηματική γλώσσα. Εάν ο κωφός ή άλαλος δεν ξέρει να διαβάσει ή να γράφει, διορίζεται κατάλληλος διερμηνέας.

4. Εάν το ανήλικο θύμα έχει προβλήματα όρασης, αξιολογείται η φύση της βλάβης και η έκταση του προβλήματος. Κατά την προετοιμασία της εξέτασης, παρέχεται στο ανήλικο θύμα η δυνατότητα εξερεύνησης του χώρου και γίνεται αναλυτική περιγραφή αυτού. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, το ανήλικο θύμα ενημερώνεται για ό,τι συμβαίνει στο χώρο και δεν μπορεί να αντιληφθεί.

5. Εάν το ανήλικο θύμα έχει νοητική υστέρηση, αξιολογείται το νοητικό του ηλικίο, οι επικοινωνιακές του δεξιότητες και το επίπεδο λειτουργικότητας του.

6. Εάν το ανήλικο θύμα παρουσιάζει διαταραχή αυτιστικού φάσματος, αξιολογούνται οι επικοινωνιακές του

δεξιότητες, οι ιδιαιτερότητες του και η επίπτωση στη λειτουργικότητα του και η διαδικασία της συνέντευξης προσαρμόζεται ανάλογα και διασφαλίζεται η σταθερότητα σε περίπτωση επανάληψης της, ως προς το χώρο και τα πρόσωπα.

7. Σε κάθε περίπτωση παρουσίας νευροαναπτυξιακής διαταραχής (νοητικής υστέρησης, διαταραχής αυτιστικού φάσματος, διαταραχής αντίληψης και έκφρασης του λόγου κ.ά.) παρέχονται οι απαραίτητες διευκρινίσεις και επεξηγήσεις και διερευνάται - διασφαλίζεται το γεγονός ότι το ανήλικο θύμα έχει αντιληφθεί την ερώτηση και η απάντηση του αντιστοιχεί σε αυτό που επιθυμεί να εκφράσει.

8. Σε περίπτωση ψυχικής διαταραχής διερευνάται η επίπτωση της στην ικανότητα του ανηλίκου θύματος να ανταποκριθεί στη διαδικασία της συνέντευξης (π.χ. παρουσία παραισθήσεων ή ψευδαισθήσεων, παραληρητικών ιδεών, ιδεοληψιών, έντονου άγχους, αποσυνδεδετικών φαινομένων κ.λπ.) και προσαρμόζεται ανάλογα η διαδικασία, όπως παραπάνω.

9. Σε περίπτωση νευρολογικού νοσήματος, χρήσης ουσιών, οργανικού ψυχοσυνδρόμου, διερευνάται η επίπτωση τους και προσαρμόζεται ανάλογα η διαδικασία.

Άρθρο 14

Εξέταση των ανηλίκων θυμάτων από διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο κατά τη διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 69 του νόμου

Οι προανακριτικοί υπάλληλοι ή εισαγγελικοί και δικαστικοί λειτουργοί διά του παρισταμένου παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου ή ψυχολόγου ή ψυχιάτρου, κατά την εξέταση ανηλίκου θύματος προερχόμενου από διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο:

α. Λαμβάνουν υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες της κουλτούρας του, τις πολιτισμικές και θρησκευτικές διαφορές.

β. Διερευνούν ποια είναι η μητρική γλώσσα του ανηλίκου θύματος και σε περίπτωση που είναι δίγλωσσο, επιλέγεται η γλώσσα την οποία κατέχει καλύτερα.

γ. Διορίζουν διερμηνέα σε περίπτωση που η επικοινωνία στην ελληνική γλώσσα είναι αδύνατη.

Άρθρο 15

Παροχή γενικών υπηρεσιών υποστήριξης στο ανήλικο θύμα

1. Το προσωπικό των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων, παρέχει γενικές υπηρεσίες υποστήριξης στα ανήλικα θύματα για τα οποία επιλαμβάνονται στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν την παροχή γενικών πληροφοριών και συμβουλών για τα θέματα της περ. α', β' και δ' της παρ. 1 του ά. 62 του νόμου, καθώς και την παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης για τα θέματα της περ. γ' και ε' της παρ. 1 του ά. 62 του νόμου, όπως περιγράφεται στην επόμενη παράγραφο.

2. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού ολοκληρωμένου προγράμματος παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στο ανήλικο θύμα, σύμφωνα με την περ. ε' του ά. 5 της παρούσης, το προσωπικό λειτουργεί με τη μορφή της διεπιστημονικής ομάδας και προβαίνει στις παρακάτω ενέργειες:

α. Συγκεντρώνει και αξιολογεί τα στοιχεία και τις πληροφορίες που έχει στη διάθεση της, συμπεριλαμβανομένων και των στοιχείων που έχουν προκύψει από την ατομική αξιολόγηση του ά. 68 του νόμου.

β. Καταρτίζει και υλοποιεί ένα εξατομικευμένο σχέδιο ενεργειών και χρονοδιάγραμμα αυτών που να ανταποκρίνεται στις διαπιστωμένες ανάγκες του ανηλίκου θύματος, ιδίως, για την παροχή συναισθηματικής και ψυχολογικής υποστήριξης και την παροχή συμβουλών σχετικά με τον κίνδυνο και την αποτροπή δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης, εκτός αν παρέχονται με άλλο τρόπο από άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες.

γ. Παραπέμπει άμεσα σε κατάλληλες δομές συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας του ανηλίκου θύματος και των μελών της οικογένειας, όταν τέτοια εξειδικευμένη παρέμβαση κρίνεται αναγκαία.

3. Για τον σκοπό της παροχής γενικής υποστήριξης και φροντίδας ανηλίκων θυμάτων, το προσωπικό των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων αναπτύσσουν διασυνδεδετική συνεργασία με άλλους φορείς υπηρεσιών, ειδικότερα δε επιστημονικούς φορείς, κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαιδευτική κοινότητα, ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, ΟΑΕΔ, ΜΚΟ που λειτουργούν για την προστασία του παιδιού, προγράμματα νομικής αρωγής και υποστήριξης δικηγορικών συλλόγων κ.ά., σύμφωνα και με το ά. 5 περ. στ του παρόντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΔΙΚΑΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΥΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΣΤΑΔΙΟ 1:

Το χτίσιμο της σχέσης.

A. Η γνωριμία με τον επαγγελματία

- Ενημερώστε για το όνομα σας και εξηγήστε το ρόλο σας.

- Εξηγήστε το λόγο και το στόχο της συνέντευξης.

- Ενημερώστε για την πορεία της διαδικασίας λαμβάνοντας υπόψη το αναπτυξιακό στάδιο και το νοητικό επίπεδο του παιδιού.

- Απαντήστε σε ερωτήσεις και προσπαθήστε να καθησυχάσετε τους φόβους του.

- Ενημερώστε για την ύπαρξη κάμερας και την οπτικοακουστική εγγραφή της συνέντευξης:

«Εκεί υπάρχει μια κάμερα για να καταγράψει όλη μας τη συζήτηση. Έτσι μόνο θα μπορώ να θυμάμαι ακριβώς τι μου είπες. Επίσης, έτσι, δε θα χρειαστεί να μιλήσεις και πάλι σε κανέναν για ό,τι έγινε.»

B. Η Εγκαθίδρυση ενός υποστηρικτικού κλίματος

- Επιτρέψτε στο παιδί να νιώσει άνετα και οικεία στο χώρο.

- Διατηρήστε βλεμματική επαφή και αποφύγετε τη σωματική.

- Παροτρύνετε το να σας μιλήσει για ουδέτερα θέματα τα οποία το ενδιαφέρουν.

- Ακούστε προσεκτικά και προσπαθήστε με απλές ερωτήσεις να μάθετε περισσότερα για τα ενδιαφέροντα του και την καθημερινότητα του.

Γ. Οι κανόνες της συνέντευξης

- Επεξηγήστε στο παιδί τους βασικούς κανόνες πριν αρχίσετε τη συνέντευξη:

- «Εάν δεν καταλάβεις την ερώτηση που σου κάνω, σε παρακαλώ πες το μου και εγώ θα προσπαθήσω ξανά.»

- «Εάν δεν κατανοήσω κάτι καλά ή ένα πω κάτι λάθος, σε παρακαλώ διόρθωσε με.»

- «Εάν αισθανθείς κάποια στιγμή άσχημα, σε παρακαλώ πες το μου ή δείξε το μου με κάποιο τρόπο.»

- «Σε παρακαλώ να μου πεις μόνο την αλήθεια και να μου μιλήσεις μόνο για πράγματα που συνέβησαν στην πραγματικότητα.»

- «Εάν δεν είσαι σίγουρος/η για την απάντηση, σε παρακαλώ πες μου 'δεν ξέρω', 'δεν είμαι σίγουρος/η ή 'δε θυμάμαι'. Θα σε καταλάβω. Σε παρακαλώ πολύ μην τη μαντέψεις, μην την υποθέσεις.»

- «Όταν λες κάτι, ακόμα κι αν νομίζεις ότι το ξέρω, πες το οπωσδήποτε.»

- «Όταν μου διηγείσαι κάτι, μην ξεχνάς πως δεν ήμουν εκεί. Δεν ξέρω τι έχει συμβεί. Σε παρακαλώ να μου μιλήσεις με κάθε λεπτομέρεια για ό,τι έγινε από την αρχή έως το τέλος.»

- «Σου υπόσχομαι ότι δεν πρόκειται να σου θυμώσω για κάτι που θα μου πεις.»

- «Εάν κουραστείς, ενημέρωσέ με για να κάνουμε διάλειμμα.»

Παρατηρήσεις:

α) Εξηγήστε τους κανόνες της συνέντευξης με απλό και κατανοητό τρόπο, προσαρμόζοντας πάντα τη γλώσσα που χρησιμοποιείτε στην ηλικία του παιδιού.

β) Τονίστε τη σημασία που έχει να ειπωθεί μόνο η αλήθεια και μόνο ότι πραγματικά έγινε.

Σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, με τη χρήση παραδειγμάτων διερευνήστε εάν είναι σε θέση:

• να διακρίνουν μεταξύ αλήθειας και ψεύδους, πραγματικότητας και φαντασίας:

- «Αν θα έλεγα για παράδειγμα ότι τα ρούχα που φοράω είναι κόκκινα, θα έλεγα αλήθεια ή ψέματα;»

Εάν το παιδί πει «ψέματα», πείτε:

«Σωστά. Έτσι είναι, γιατί τα ρούχα που φοράω είναι μπλε. Σε παρακαλώ πολύ θα ήθελα όση ώρα θα είμαστε μαζί να μου πεις μόνο την αλήθεια.»

• να διακρίνουν μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας:

- «Αν σου έλεγα ότι στη γειτονιά αυτή κυκλοφορεί ένας δεινόσαυρος, τι θα έλεγες;»

Εάν το παιδί πει «αυτό δεν είναι δυνατό», πείτε:

- «Σωστά. Έτσι είναι γιατί δεν υπάρχουν δεινόσαυροι. Θα ήθελα σε παρακαλώ να μου μιλήσεις όση ώρα θα είμαστε μαζί μόνο για πράγματα που έγιναν στην πραγματικότητα. Δε θα ήθελα να φανταστείς τίποτα.»

• να επιλέξουν να πουν «δεν ξέρω», σε περίπτωση που δε γνωρίζουν την απάντηση:

- «Αν σε ρωτούσα για παράδειγμα πώς λένε τα παιδιά μου, τι θα απαντούσες;»

Εάν το παιδί πει «δεν ξέρω», πείτε:

«Σωστά. Δεν ξέρεις την απάντηση. Θα σε παρακαλούσα στη συζήτηση που θα κάνουμε ότι αν δε γνωρίζεις κάτι, απλά να μου το πεις. Μην προσπαθήσεις να μαντέψεις.»

• να διαφωνήσουν σε περίπτωση που ειπωθούν πράγματα που δεν ισχύουν:

- «Τι θα μου απαντούσες αν έλεγα ότι τώρα κάθεσαι στο πάτωμα, ενώ κάθεσαι στην καρέκλα;»

Εάν το παιδί πει «δεν είναι αλήθεια γιατί κάθομαι στην καρέκλα», πείτε:

«Σωστά. Τώρα κατάλαβες ότι αν στη συνέχεια πω κάτι που δεν ισχύει ή που είναι λάθος, θα πρέπει να μου το πεις.»

γ) Εάν ο ανήλικος σας ζητήσει εξ αρχής - ως όρο για να σας μιλήσει- να τηρήσετε απόλυτη εχεμύθεια σε σχέση με τον φερόμενο ως δράστη και το περιβάλλον του, πείτε:

- «Καταλαβαίνω την αγωνία σου. Σου υπόσχομαι ότι δεν πρόκειται να μεταφέρω τίποτα σε εκείνους για τους οποίους ανησυχείς. Προκειμένου να σε βοηθήσω περισσότερο, μπορεί να χρειαστεί να μιλήσω και σε άλλους επαγγελματίες που ενδιαφέρονται επίσης για τα προβλήματα των παιδιών.»

δ) Εάν ο ανήλικος σας ζητήσει να του υποσχεθείτε - προκειμένου να σας μιλήσει - ότι ο δράστης δε θα τιμωρηθεί για ό,τι του προκάλεσε (π.χ. ότι δε θα πάει φυλακή), πείτε:

- «Καταλαβαίνω πώς αισθάνεσαι και τι πραγματικά θέλεις. Όμως δεν είναι δική μου δουλειά να αποφασίζω για το τι θα γίνει τελικά με εκείνον/η που σου συμπερι-

φέρθηκε έτσι. Αυτό δεν μπορώ να στο υποσχεθώ, ούτε και να προβλέψω τι τελικά θα του/της συμβεί. Μπορώ μόνο να σου υποσχεθώ ότι θα κάνω ό,τι μπορώ για να σε βοηθήσω. Είσαι σύμφωνος/η;»

Δ. Εξάσκηση στην ελεύθερη αφήγηση

- Ζητήστε από το παιδί να σας αφηγηθεί ένα πρόσφατο, μη βίαιο γεγονός (ανάκληση επεισοδιακής μνήμης):

- «Θα με ενδιέφερε να μάθω κι άλλα πράγματα για σένα. Θα ήθελες να μου πεις πώς περνάς τη μέρα σου; Πες μου όσα περισσότερα μπορείς από την αρχή μέχρι το τέλος. Προσπάθησε να μην παραλήψεις τίποτα.»

- «Σκέψου σε παρακαλώ ποια είναι η αγαπημένη σου δραστηριότητα/χόμπυ. Θυμήσου την τελευταία φορά που ασχολήθηκες με αυτή/ό και περιέγραψε μου όλα όσα έγιναν.»

- «Πριν λίγο μου μίλησες για μια εκδρομή που πήγες. Θα με ενδιέφερε πολύ να μου πεις τα πάντα σχετικά με αυτή.»

- Υπογραμμίστε πόσο πολύ σας ενδιαφέρουν οι λεπτομέρειες και τονίστε τη σημασία της χρονικής ακολουθίας των γεγονότων:

- «Προσπάθησε να μου αφηγηθείς με κάθε λεπτομέρεια, από την αρχή μέχρι το τέλος.»

- Εξηγήστε στο παιδί πόσο σημαντικό είναι κατά τη διάρκεια της συζήτησης που θα ακολουθήσει να αφηγηθεί κατά τον ίδιο τρόπο όλα όσα συνέβησαν:

- «Με ενδιαφέρει πολύ να μου πεις ό,τι θυμάσαι με κάθε λεπτομέρεια. Μπορείς να μου μιλήσεις και για καλά /ευχάριστα και για κακά/δυσάρεστα πράγματα που έγιναν.»

- Ακούστε προσεκτικά δίχως να διακόπτετε.

- Ενθαρρύνετε για περαιτέρω αφήγηση:

- «Και μετά τι έγινε;»

- «Μου είπες ότι πήγατε στην παιδική χαρά. Μπορείς να μου μιλήσεις περισσότερο για αυτό;»

Ε. Η Οικογένεια

- Συλλέξτε βασικές πληροφορίες για την οικογένεια του ανήλικου:

- «Θα ήθελα να μου μιλήσεις για την οικογένεια σου.»

- «Ποιοι ζούνε μαζί σου στο σπίτι;»

- «Θες να μου πεις περισσότερα πράγματα για την οικογένεια σου;»

Παρατηρήσεις:

Σε παιδιά προσχολικής ή πρώτης σχολικής ηλικίας μπορεί εάν είναι βοηθητικό για το παιδί, να του δοθεί η δυνατότητα να καταγράψει τα μέλη της οικογένειας του σε ένα χαρτί ή/και να τα ζωγραφίσει.

ΣΤΑΔΙΟ 2:

Η διεξαγωγή του ουσιαστικού μέρους της συνέντευξης

A. Μετάβαση στο ουσιαστικό θέμα

- Ανοιχτή ερώτηση/πρόσκληση σε συζήτηση:

- «Τώρα που γνωριστήκαμε λίγο καλύτερα, ήρθε η στιγμή να μιλήσουμε για κάτι άλλο... για το λόγο που βρισκόμαστε εδώ σήμερα. Γνωρίζεις για ποιο λόγο ήρθες εδώ σήμερα;»

- «Για ποιο λόγο νομίζεις πως σε έφεραν εδώ οι γονείς σου, η δασκάλα σου, η νονά σου;»

- «Είμαι εδώ για να ακούσω όλα όσα έχεις να μου πεις. Είναι σημαντικό να καταλάβω για ποιο λόγο είσαι εδώ. Θες να μου μιλήσεις;»

- «Υπάρχει κάτι που σε απασχολεί, κάτι που σε ανησυχεί; Μπορείς να μου μιλήσεις για όλα, από την αρχή μέχρι το τέλος.»

Παρατηρήσεις:

Αν το παιδί απαντάει, ακούστε προσεκτικά και δώστε όσο χρόνο χρειάζεται. Σε περίπτωση άρνησης ή δυσκολίας του παιδιού να μιλήσει, προβείτε σταδιακά σε περισσότερες προτροπές/ενθαρρύνσεις:

- «Καταλαβαίνω ότι κάτι πρέπει να σου έχει συμβεί. Θα ήθελες σε παρακαλώ να μου πεις τι σε απασχολεί; Είμαι εδώ για να σε ακούσω με κάθε λεπτομέρεια, από την αρχή μέχρι το τέλος.»

- «Καταλαβαίνω ότι σου είναι δύσκολο. Θέλω να ξέρεις όμως ότι με ενδιαφέρει πολύ να σε ακούσω. Στο δωμάτιο αυτό μπορείς να μιλήσεις για ό,τι σου έχει συμβεί δίχως να φοβάσαι. Εδώ είσαι ασφαλής. Θα ήθελες λοιπόν να μου πεις;»

- «Όπως σου είπα η δουλειά μου είναι να μιλάω σε παιδιά για διάφορα πράγματα που ίσως τους έχουν τύχει. Ίσως δε γνωρίζεις ότι εδώ έρχονται παιδιά για να μιλήσουν για τα προβλήματα τους. Έχουμε ακούσει πολλά παιδιά που μπορεί να έχουν τα ίδια προβλήματα με εσένα. Πες μου, πώς πάνε τα πράγματα;»

Β. Ελεύθερη αφήγηση των γεγονότων

- Ενθαρρύνετε τον ανήλικο να σας αφηγηθεί ό,τι συνέβη, από την αρχή μέχρι το τέλος:

- «Θα ήθελα να σου ζητήσω να μου πεις τα πάντα σχετικά με αυτό.»

- Ακούστε ενεργητικά, δείξτε ενσυναίσθηση, προσπαθήστε να αντανάκλασετε το συναίσθημα του παιδιού, δώστε έμφαση στο λεκτικό σας ύφος και τη γλώσσα του σώματος.

- Διατηρήστε την ψυχραιμία σας και οριοθετήστε το δικό σας συναίσθημα.

- Αφήστε το παιδί να καθορίσει το ίδιο το ρυθμό της συνέντευξης.

- Επιτρέψτε του να εκφράζει και να αναφέρει οποιοδήποτε συναίσθημα.

- Μη διακόπτετε, μη διορθώνετε, μη συμπληρώνετε και μην προσθέτετε πληροφορίες.

- Μην ενοχοποιείτε (π.χ. «τι έκανες και σου φέρθηκε με αυτόν τον τρόπο;»)

- Χρησιμοποιείτε τις δεξιότητες της στοιχειώδους ενθάρρυνσης και της παράφρασης προκειμένου να παροτρύνετε τον ανήλικο να συνεχίσει την αφήγηση κάθε φορά που συναντά δυσκολίες.

- Καθησυχάστε τους φόβους του.

- Παραμείνετε ουδέτερος/η και αντικειμενικός/η.

Γ. Στοχευμένες ερωτήσεις για εμπλουτισμό των πληροφοριών

- Χρησιμοποιείτε αρχικά γενικές ερωτήσεις ανοιχτού τύπου για εκμείωση σημαντικών πληροφοριών:

- «Μπορείς σε παρακαλώ πολύ να μου πεις περισσότερα για την πρώτη φορά που έγινε αυτό;»

- «Σκέψου πάλι εκείνη την ημέρα και πες μου σε παρακαλώ όλα όσα έγιναν από την αρχή μέχρι το τέλος.»

- «Θα ήθελες να μου πεις περισσότερα για το γεγονός το οποίο μου ανέφερες πριν;»

- «Ανέφερες τον/την... Μίλησε μου σχετικά.»

- «Είπες πριν ότι... Πες μου τι ακριβώς έγινε με όσες περισσότερες λεπτομέρειες θυμάσαι.»

- Χρησιμοποιείτε στη συνέχεια εστιασμένες ερωτήσεις κλειστού τύπου, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία θεωρείτε ότι ακόμα λείπουν σημαντικές πληροφορίες.

- Αποφύγετε τις καθοδηγητικές ερωτήσεις και τις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.

- Κάντε κάθε φορά μια μόνο ερώτηση.

- Δώστε το χρόνο που απαιτείται, σεβαστείτε τη σιωπή και μην ασκείτε πίεση.

- Σε περίπτωση που κάνετε χρήση της ίδιας ερώτησης για δεύτερη φορά, εξηγήστε το λόγο της επανάληψης της.

- Ακολουθήστε τους κανόνες διατύπωσης ερωτήσεων:

• Προσαρμόστε τη γλώσσα σας στο αναπτυξιακό στάδιο του παιδιού.

• Χρησιμοποιείτε σωστή άρθρωση του λόγου, καθαρή και κατανοητή προφορά.

• Υιοθετήστε απλές, καθημερινές και κατανοητές λέξεις.

• Μην κάνετε χρήση καθοδηγητικών και υποβλητικών ερωτήσεων.

• Διατυπώστε σύντομα και απλά μια μόνο ερώτηση κάθε φορά.

• Αποφύγετε τη χρήση:

• μακροσκελών και σύνθετων ερωτήσεων

• διπλά αρνητικών, υποθετικών, πλάγιων και εξαρτημένων προτάσεων

• περιφραστικών χρόνων και απρόσωπων εγκλίσεων, αόριστων αντωνυμιών και αόριστων επιρρημάτων

• επιστημονικών όρων, αμφίσημων εννοιών, ιδιωματισμών, μεταφορών και δύσκολων συνώνυμων

• λέξεων με έντονα συναισθηματικά φορτισμένο περιεχόμενο και πολύπλοκων

• συμβατικών μονάδων μέτρησης (π.χ. ηλικία, ύψος, απόσταση, χρονική διάρκεια, ημερομηνία κλπ) και βαθμών συγγένειας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.

ΣΤΑΔΙΟ 3:

Το κλείσιμο της συνέντευξης

A. Σύνοψη των όσων αναφέρθηκαν από τον ανήλικο
- Χρησιμοποιείτε όσο μπορείτε περισσότερο τα λόγια του ανήλικου.

- Ρωτήστε αν έχετε κατανοήσει ορθά:

- «Νομίζεις ότι υπάρχει κάτι που δεν το κατάλαβα καλά;»

- Δώστε στο παιδί τη δυνατότητα να διορθώσει ή να προσθέσει ό,τι άλλο θέλει:

- «Μήπως υπάρχει κάτι άλλο που θα ήθελες να μου πεις;»

- «Θα ήθελες ίσως να συμπληρώσεις κάτι;»

- «Θυμήθηκες κάτι σημαντικό που θα ήθελες να μου το πεις πριν τελειώσουμε τη συζήτηση μας;»

- Προσκαλέστε το να διατυπώσει τυχόν απορίες, ερωτήσεις:

- «Έχεις μήπως καμία ερώτηση/απορία;»

- Καθησυχάστε και πάλι τους φόβους και τις ανησυχίες του:

- «Μη φοβάσαι. Δε φταις εσύ για ό,τι έγινε, δεν πρόκειται να τιμωρηθείς. Αυτές ήταν απειλές για να μην πεις το μυστικό ποτέ σε κανέναν.»

- «Αυτό που περιγράφεις δεν έχει συμβεί μόνο σε εσένα. Πολλά παιδιά έχουν παρόμοιες καταστάσεις. Όπως και σε άλλες περιπτώσεις έτσι και στη δική σου αυτή η κατάσταση μπορεί να αλλάξει και μπορείς να ζήσεις μια καλύτερη ζωή.»

B. Ηθική επιβράβευση - Ευχαριστίες

- Ευχαριστήστε το παιδί για τη συνεργασία του, το χρόνο που διέθεσε και την προσπάθεια που κατέβαλε. Δείξτε ενσυναίσθηση:

- «Σε ευχαριστώ πολύ που μου μίλησες σήμερα. Ξέρω πόσο δύσκολο σου ήταν.»

- «Ήσουν πολύ γενναίος/α σήμερα. Σε ευχαριστώ πολύ για όσα μου είπες σήμερα.»

- «Σε ευχαριστώ που μου είπες τόσα πολλά. Πράγματι με βοήθησες πολύ να καταλάβω τι ακριβώς σου συνέβη και πώς αισθάνεσαι.»

- «Έχω ακούσει πολλά παιδιά που τους έχει συμβεί το ίδιο και γνωρίζω καλά πόσο δύσκολο είναι να μιλάς για αυτό. Σε ευχαριστώ πολύ που με εμπιστεύτηκες και μου μίλησες.»

Γ. Ενημέρωση για το τι πρόκειται να ακολουθήσει

- Ενημερώστε σχετικά με το τι θα ακολουθήσει άμεσα.

- Αποφύγετε να δώσετε υποσχέσεις που δεν μπορείτε να τηρήσετε (π.χ. «όλα θα πάνε καλά») ή να προβλέψετε τις εξελίξεις (π.χ. «μην ανησυχείς... ο δράστης θα πάει στη φυλακή»).

- Να είστε ειλικρινείς.

Δ. Αναζήτηση εμπιστων προσώπων

- Κάντε ερωτήσεις για πρόσωπα στα οποία θα μπορούσε το παιδί να απευθυνθεί:

- «Υπάρχει κάποιος/α που εμπιστεύεσαι και στον οποίον/α μπορείς να μιλήσεις όταν έχεις ένα πρόβλημα;»

- «Γιατί πιστεύεις ότι ο/η [το όνομα του ατόμου] μπορεί να σε βοηθήσει;»

E. Παρότρυνση και ενθάρρυνση για μια ακόμα επικοινωνία ή συνάντηση

- Βοηθήστε τον ανήλικο να αισθανθεί ότι μπορεί να έρθει και πάλι σε επαφή μαζί όποτε νιώσει την ανάγκη:

- «Θέλω να ξέρεις πως είμαι πάντα εδώ για σένα κάθε φορά που θελήσεις να μου μιλήσεις.»

- Ενημερώστε για τα στοιχεία σας και το πότε είστε διαθέσιμος/η.

ΣΤ. Απευαισθητοποίηση - αποφόρτιση

- Επαναφέρετε ένα κλίμα ισορροπίας, ασφάλειας και ηρεμίας συζητώντας για ουδέτερα θέματα:

- «Θα ήθελες να μου πεις τι θα κάνεις μόλις φύγεις από εδώ;»

- «Υποθέτω ότι πρέπει να πείνασες. Ποιο είναι το αγαπημένο σου φαγητό;»

- «Με τι σου αρέσει να ασχολείσαι τον ελεύθερο χρόνο σου;»

Η απόφαση αυτή ισχύει από την ημέρα δημοσίευσής της.
Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 3 Ιουνίου 2019

Ο Υπουργός

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσίευματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

